

**ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN ATATÜRK
İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ DERSİNE
BAKIŞI**

Yrd. Doç. Dr. Nurettin GÜLMEZ*

ÖZET

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi, üniversitelerde ve kamuoyunda tartışma konusu edilmektedir. Bu anket, üniversite öğrencilerinin bu tartışmalardaki yerini belirlemeyi ve bu derse öğrencilerin bakışını öğrenmeyi amaçlamaktadır.

Veriler gösteriyor ki, üniversite öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu bu dersi gerekli görmektedir. Fakat dersin işlenişini beğenmemekte ve derse devam zorunluluğu olmamasını istemektedirler. Bu sorunların çözülmesini, düzeltilmesini talep etmektedirler. Sadece bilgi birikimlerinin yetersizliğini ve kitap okumaktan uzak olduklarını itiraf etmektedirler.

Anket, üniversitelerde derse giren öğretim kadrosunun yardımcı doçent, doçent ve profesörlerden oluştuğunu göstermektedir. Anketin sonuçları ile ilgili alınacak önlemlerle bu ders, verimli ve istenilen düzeye getirilebilir.

Anahtar Kelimeler

Atatürk, İnkılâp, Anket, Üniversite Öğrencisi, Tarih.

---

*Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

ABSTRACT

The lesson of Atatürk's Principles and The History of Revolution have been discussed at universities and in the public. A poll was taken with the aim of determining the position of university students and their views of about the lesson.

The data of the opinion poll shows that the majority of the university students found this lesson necessary, but they don't like the way the lesson is taught and also they want the attendance at the lesson shouldn't be compulsory. They want these problems to be solved. They also admit that their knowledge is not sufficient and they are away from reading books.

The opinion poll shows that the teaching staff at universities are made up with assistant lecturers, lecturers and professors. This lesson might be more fertile and be brought to the standard wanted with the precautions to be taken according to the results of the opinion poll.

Key Words

Atatürk, Revolution, Opinion poll, University students, History.

1. Giriş

Bu çalışma, üniversitelerde zorunlu ders olarak okutulan Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine üniversite öğrencilerinin bakış açılarını belirlemek, bir durum tespiti yapmak ve ileriye dönük bir perspektif oluşturmak amacı ile yapılmıştır.

Bu ders ilk defa 1930'lu yıllarda gündeme gelmiş ve 1933 yılından itibaren üniversitelerde okutulmaya başlanmıştır. 1933'de İstanbul Üniversitesinde bir "İnkılâp Tarihi Enstitüsü" açılmış ve dönemin Milli Eğitim Bakanı Yusuf Hikmet Bayur'un 4 Mart 1934'te verdiği konferansla da ilk ders verilmiştir. 1930'lu yıllarda bu dersin okutulmaya başlanmasını Zafer Toprak şöyle yorumlamaktadır: "1930'lu yıllarda Avrupa'ya bakıldığında, Avrupa'da demokrasi ve liberalizmin yıprandığı görülmektedir. Totaliter rejimler ise yükselmektedir. Bu ortamda Nazi Almanyası, Faşist İtalya ve Bolşevik Rusya gençlik üzerinde önemli ölçüde etki uyandırmış durumdadır... Cumhuriyet rejiminin bu gelişmelerden kaygıları vardır.

"Ayrıca İstanbul ile Ankara arasında çatışma devam etmektedir... Yani bu ortamda İnkılâp Tarihi dersleri bir rejim dersi olarak gündeme gelmiş, Avrupa'da yükselen totaliter rejimlere, Faşizme, Nazizme ve Bolşevizme karşı gençliğimizi korumak ve onları Cumhuriyet ideallerine bağlamak için bu ders konmuştur.¹"

1942'de İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine bağlanmış, fakat Kurtuluş Savaşı ve Türk Devrimi hakkında araştırma ve yayın çalışmalarını etkin bir şekilde yürütememiştir. Buna rağmen uzunca yıllar bu ders okutulmuş, fakat 12 Eylül 1980 Müdahalesi'nden sonra üniversitelerin bütün bölümlerinde ve her dönem okutulan zorunlu bir ders haline getirilmiştir. Yani iki yıllık yüksekokullarda dört dönem, dört yıllık ve üzeri fakültelerde sekiz dönem zorunlu ders olarak okutulmaya başlanmıştır. Böyle bir tutumun nedeni olarak da; 1980 öncesi Türkiye'sinin yabancı ideolojiler tarafından istila edilmiş olması ve bu yabancı ideolojilere mensup gençler arasındaki çatışmalarda her gün yaklaşık 30 gencimizin

1 Bülent Tanör - Zafer Toprak - Halil Berklay, *İnkılâp Tarihi Dersleri Nasıl Okutulmalı?*, Sarmal Yayınevi, İstanbul 1997, s.16-19

ölmesi, yani yerli bir ideolojinin sunulmamış olmasından dolayı ideolojik çatışmaların doğmuş olması ve bu çatışmanın da ülkeyi sonu belli olmayan badirelere sürüklemesi, bunun da on binlerce gencin ölümüne neden olması gösterilmiştir².

Bu ders önceleri haftada iki saat olarak ve üniversitelerin bütün sınıflarında okutulurken 1991 yılından itibaren “bir eğitim ve öğretim yılında 60 saatten az olmamak üzere okutulmasına” karar verilmiştir. Bu yıldan sonra bir çok üniversitemiz, alt sınırı kullanarak bu derslerin okutulmasını sağlamıştır. Genellikle üniversitelerin birinci sınıflarında, bazı üniversitelerde de ikinci sınıflarda, haftalık 2 saat üzerinden iki dönem halinde okutulmaktadır.

Zorunlu ders olarak okutulan Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Türk Dili, Yabancı Dil ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanatlar derslerine, üniversite gençliğinin bakış açısı arasında çok önemli farklılıklar olduğunu düşünmüyorum. Bu dersler üniversite öğrencileri tarafından, YÖK dersi ya da 12 Eylül dersi olarak nitelendirilmektedir. Aynı nitelendirme, sadece öğrenciler tarafından değil, öğretim elemanları ve idareciler tarafından da yapılmaktadır. Ayrıca özellikle Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi konularını bildiklerini, fazla tekrardan sıkıldıklarını, üniversite aşamasında gereksiz olduğunu söylemektedirler. Onun için bir durum tespitine ihtiyaç vardı ki, söylenenlerle bilinenler arasında bir tutarlılık olup olmadığını belirleyebilelim.

1. 2 Yasal Dayanak

1982 Anayasasının *Başlangıç* kısmında bazı tanımlamalar yapılmış ve anayasanın temel ilke ve anlayışları belirlenmiştir. Anayasanın diğer bölümlerindeki maddelerin bir çoğunda, Başlangıç kısmına atıflarda bulunmaktadır. Çünkü diğer maddelerin burada belirtilen temel ilke ve anlayışlara ters olmaması gerekmektedir. Bu kısımda belirtilen ilke ve anlayışlar arasında şunları da görmekteyiz:

---

² Fevzi Demir - Şükrü Karatepe, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Aydın Yayınevi, İzmir 1986, s.296-304.

“Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk’ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve O’nun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda;...çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yönünde, millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk milletine ait olduğu,... hiçbir düşünce mülahazanın Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı, ... Yurtta sulh, cihanda sulh arzu ve inancı içinde...”³

Ayrıca Cumhuriyetin nitelikleri başlığı altındaki ikinci maddede; “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir”, denilmektedir.

Anayasamızın 4. Maddesinde değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif bile edilemez hükümler arasına, ikinci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri de alınmıştır.

Öte yandan 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun İkinci Bölümünde Yükseköğretimin amacı olarak ilk sırada; “Öğrencilerini, Atatürk İnkılapları ve İlkeleri doğrultusunda Atatürk Milliyetçiliğine bağlı⁴” olarak yetiştirmek vardır. Yükseköğretimin şu ana ilkeler doğrultusunda planlanması, programlanması ve düzenlenmesi gerekmektedir:

(a) bendinde, “Öğrencilere Atatürk İnkılapları ve İlkeleri doğrultusunda Atatürk Milliyetçiliğine bağlı hizmet bilincinin kazandırılması sağlanı⁵”, denmektedir.

Yukarıda sıraladığımız Anayasamızdaki hükümler ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunundaki amaç ve ilkeler, Atatürkçü Düşünce Sistemini toplumun ve devletin temel ideolojisi olarak sunmaktadır. Bu temel ide-

3 1982 Anayasası, Başlangıç Kısmı.

4 Altan Kitapçı. Yükseköğretim Mevzuatı, Yayımlı Yayıncılık, İstanbul 1997, s.6.

oloji, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile üniversitelerin temel amaç ve ilkesi olmuştur ya da olması gerekmektedir. Anayasa da, Yükseköğretim Kanunu da bunu emretmektedir. Bu emir, 2547 Sayılı Kanunun Ana İlkeler kısmının (1) bendinde; “Yükseköğretim kurumlarında Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Türk Dili, Yabancı Dil zorunlu derslerdendir... Bütün bu dersler, en az iki yarıyıl olarak programlanır ve uygulanır⁶”, denilerek yer almaktadır.

Anayasanın temel felsefesi Atatürkçü Düşünce Sistemi üzerine kurulmuştur. Anayasa bu düşünce sistemini, toplumun ve devletin ideolojisi olarak sunmuştur. Anayasanın ruhuna sızık olarak hazırlanan 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu da, Atatürkçü Düşünce Sisteminin üniversite gençliğine ulaştırılması, Atatürk İlke ve İnkılâplarına bağlı gençler yetiştirilmesi için Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini zorunlu ders olarak plan ve programları arasına almıştır. Programlamanın da ötesinde uygulamaya koymuştur.

1.3 Problem Durumu

a- Eğitim ve öğretimin bir amacı vardır. O da yetişen yeni kuşakların olumlu yönde davranışlar kazanmasını, kültürlenmesini, sosyalleşmesini, iyi bir vatandaş olmasını, aklını kullanmasını, kendini ifade etmesini, üretken olmasını, edindiği bilgileri yerli yerinde ve doğru kullanmasını ve bireyselleşmesini sağlamaktır.

Eğitim ve öğretim açısından Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin de, konuluş amaçlarına uygun bir görevi görmüş olması gerekir. Halbuki “bu derslerde öğrenciler coşku duymamakta, ders ve mantığına inanmamış görünmektedir.”⁷ Bir çok üniversitede öğretim elemanları, “bu dersin sınavlarında öğrencilerin kitaplarını açıp yazmasına izin vermektedir.”⁸ Bugüne kadar Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi okutulduğu halde, insanlarımızda hem bilgi eksikliği ve hem de milyonlarca rejim ve Atatürk düş-

5 Kitapçı, a.g.e., s.7.

6 Kitapçı, a.g.e., s.8.

7 Tanör-Toprak-Berktaş, a.g.e., s.37.

8 A.g.e., s.85.

manı vardır. Böyle bir sonuç, Aysel Çelikel'in söylediği gibi, "belirli bir görüşü empoze etme çalışmasına karşı bir tepki midir?"

b- Ayrıca bu ders, "salt bilimsel kaygılarla mı işlenmeli, yoksa bir ideoloji ve bir misyon dersi olarak mı okutulmalı?" sorusu çok sorulmakta ve akıl karıştırmaktadır. Toktamış Ateş, Aysel Çelikel, Ergün Aybars ve Zafer Toprak gibi bir çok bilim adamı, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinin bir ideoloji dersi olduğunu ve bir misyonu bulunduğunu savunmaktadırlar. Toktamış Ateş, "Türk Devrimi'nin haklılığına inanmayanlar bu dersi vermesinler.¹⁰" derken, Aysel Çelikel;"salt bilimsel açıdan bakıp, zorunlu olmaktan çıkaralım, tarih dersleri içinde yumuşatalım, eritelim, verelim dersek, o zaman davayı kaybederiz...Dersi ölü sözcüklerden kurtarmak, güncel olaylarla ve geçmişle bütünleştirmek, ama dersin içeriğini asla ihmal etmemek, bunu son derece yumuşak ve güzel bir biçimde yapmak gerekir.¹¹" demektedir. Zafer Toprak ise, "Bu dersin aslında, özünde ideoloji diye nitelendirilebileceğimiz bir misyon vardır. Ama bu, çoğulculukla mümkündür. Aynı şekilde akademik özerkliği de sınırlandırmaması gerekir.¹²" diyerek, bu dersin misyonunun çoğulculuk olması gerektiğine dikkat çekmektedir.

Diğer taraftan Halil Berktaş, Bülent Tanör, Ali Sirmen, Tefik Özcan, Ülkü Azrak, Yücel Karıklı, Mithat Baydur "Türk Devrimi'nin haklılığına inanıyorsanız bu dersi verin" anlayışının yanlış olduğunu savunmaktadırlar. Halil Berktaş, "Rus Devrimi ya da Fransız Devrimi üzerine ders veriyorsam, bu devrimlerin haklılığına mı inanacağım?¹³" diye itiraz etmektedir. Bülent Tanör ise, "Bu dersin konuş amacı ve niteliği ne olursa olsun, bu dersi bir üniversite dersi ve bir bilim konusu olarak düşünüyorum. Şöyle ya da böyle bir gençlik yaratmak niyetinde değilim... Ben Türk Devrimi'nin haklı olmasından çok niçin ve nasıl böyle olduğu meselesine önem veriyorum. İnaniyorum ki, niçini, nedeni, ve nasıl iyice irdelendiği taktirde, ortaya çıkacak sonuç, haklı bir olaydır.¹⁴" Tefik Özcan, "Pedagojik

9 A.g.e., s.47.

10 A.g.e., s.35.

11 A.g.e., s.48-49.

12 A.g.e., s.56.

13 A.g.e., s.62.

14 A.g.e., s.56.

amaçlı bir İnkılâp Tarihi yaklaşımını başarısız¹⁵ bulurken, Ali Sirmen “Kemalizm’in katılaşmış bir ideoloji olduğunu¹⁶”, Ülkü Azrak “bu derste tarih biliminin yöntemlerinin kullanılması gerektiğini¹⁷”, Yücel Karlıklı ise, “bu dersin konulmasında bilimsel bir kaygının bulunmadığını¹⁸”, belirtmektedir.

c- Bir başka sorun da, bu dersi verecek öğretim elemanlarının nitelikleri konusu olmuştur. Yılmaz Altuğ’a göre, “Bu dersi verebilmek için en azından doktora yapmış, yani yardımcı doçent olmak gereklidir. Öğretim elemanı bulunmuyor diye, her insana bu ders verdirilemez.¹⁹” Mithat Baydur ise, dersi veren elemanın niteliği ne olursa olsun, “hizmet içi eğitim, bir takım dergisel çalışmalar, enstitü bünyelerindeki tartışma programları ve paneller ile eğitilmesini ve formasyon²⁰” kazandırılmasını önermektedir. Aysel Çelikel, daha sert bir tavırla akademik kariyeri olmayan “okutmanlar eliyle derslerin yürütülmesini ve olayları ve savaşları arka arkaya dizgen bir anlayışla anlatılmasını, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin kalbine indirilmiş bir hançer²¹” olarak görmektedir.

d- Bir diğer sorun, 1987 yılında Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi için YÖK tarafından bir müfredat programının belirlenmiş olması gösterilmektedir. Üniversitelerde müfredat programı anlayışını kabul edemeyen bazı öğretim elemanları, bunu için doğasına aykırı bulmaktadır. Dersin hedefini belirleme görevinin, o dersi veren bilim adamının olması gerektiğine inanmaktadır²². Ancak son yıllarda Eğitim Fakültelerinin bütün bölümleri ve Meslek Yüksekokullarının bir çok programı için ortak dersler, müfredatlar ve kaynak ders kitapları belirlenmiştir. Yani sadece Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi için değil, bir çok ders için müfredat

---

15 A.g.e., s.104.

16 A.g.e., s.89.

17 A.g.e., s.86.

18 A.g.e., s.44.

19 A.g.e., s.84.

20 A.g.e., s.101.

21 A.g.e., s.47.

22 A.g.e., s.43, 53-54.

programları belirlenmiştir ki, üniversite ve bilim adamı özerkliği ile bu gelişmeler arasında ilişki kurulmamıştır.

e- Dersin işlenişi bir başka tartışma konusu olmaktadır. Yalnızca işleniş değil, işlenecek konuların adı da önemli görülmektedir. Bazıları kurtuluş üzerine 10 konferansı birinci dönem ve kuruluş üzerine 10 konferansı ikinci dönem işlemeyi önerirken²³, bazıları görsel araç gereç kullanılmasını ve disiplinler arası bir yaklaşımla işlenilmesini²⁴, derslerde tartışma yönteminin tercih edilmesini istemektedir. Seminer, panel ve toplantılarla bir tartışma ortamının yaratılması, sınavlarda fikir jimnastiği yapmaya izin veren soruların sorulması diğer yöntemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Video kaset, CD ve sinevizyon gösterileri bu metotlara eklenmesi gerekmektedir.

f- Türkiye genelinde, bu dersin başarı oranı, diğer derslere göre daha yüksektir. Acaba bu durum, dersin iyi bilindiğine mi, yoksa dersin notlandırılmasında bilimsel ölçütlere uyulmadığına mı yorulmalıdır? Çünkü Halil İnalıcık ve Bekir Sıtkı Baykal gibi uzmanlardan ders alan öğrencilerin bile, öğrencilik yıllarında bu dersleri hafife aldıkları, derse hiç girmedikleri halde yine de tam not alarak geçtiklerini belirtmeleri önemli olsa gerekir²⁵.

Zurcher, bir röportajında şöyle demektedir: "Gazetelerde, okullarda hep resmi tarih okutuluyor. Gençler sürekli ve aynı öyküyü okudukları için, bu onlara bıkkınlık veriyor. Türkiye'nin en ilginç ve en önemli dönemlerinden nefret etmeye başlıyorlar. Üniversitelerde de bu eskimiş ve kalıplaşmış tarih okutuluyor. Çok yazık.²⁶" Bu tespit ne kadar doğrudur? Konuyla ilgili bugüne kadar hiç yol alınmadı mı? Elbette bütün bunların tartışılması gerekmektedir.

1.4 Araştırmanın Önemi

Araştırma ile, bir durum tespiti amaçlandığı gibi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerine giren öğretim elemanlarına, Atatürk İlkeleri ve

23 A.g.e., s.11-15.

24 A.g.e., s.38-39 ve 102.

25 A.g.e., s.70.

26 A.g.e., s.98.

İnkılâp Tarihi Enstitülerine ve üniversite yönetimlerine yardımcı olması beklenmektedir. Öğrenci görüşlerinin, dersin işlenişine yansıtılarak dersin hedeflerine ulaşmasında yararı olacağı umulmaktadır.

1.5 Problem Cümlesi

Üniversite öğrencilerinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine bakış açısı ile bilgi birikimi arasında ne gibi bir tutarlılık vardır? Eğer bir tutarlılık varsa, derslerde bundan nasıl yararlanılabilir?

1.5.1 Alt Problemler

- a- Üniversite öğrencileri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini gerekli buluyor mu, bulmuyor mu? Gerekçeleri nedir? Gerekçeleri ile bilgi birikimleri arasında bir tutarlılık var mıdır?
- b- Öğrencilere göre, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerine, yönetim mekanizması gereken önemi veriyor mu?
- c- Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerine giren öğretim elemanlarının alan yeterlikleri hakkında, üniversite öğrencileri neler düşünüyorlar?
- d- Üniversite öğrencileri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin işlenişini uygun buluyorlar mı? Bulmuyorlarsa, nasıl işlenmesini öneriyorlar?

1.6 Sayıtlar

Konuyla ilgili anket soruları nitelik açısından geçerli ve nicelik açısından yeterlidir. Konuyla ilgili uzman görüşleri alınmıştır.

Öğrenciler, anket sorularına samimi olarak cevap vermişlerdir.

1.7 Sınırlılıklar

Bu araştırma, Manisa Celal Bayar, İzmir Ege ve Denizli Pamukkale Üniversitelerinin birinci sınıflarında okuyan ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini alan 919 öğrenci ve Erzurum Atatürk Üniversitesi'nin birinci sınıfında okuduğu halde bu dersi henüz almamış olup, ikinci sınıfta alacak olan 165 öğrenci ve *toplam 1084* öğrenci ile sınırlıdır.

Anket, 2002-2003 eğitim ve öğretim yılında uygulanmıştır.

Atatürk Üniversitesi'nde uygulanan anket bir giriş anketi ve diğer üniversitelerdeki uygulama ise bir çıkış anketi özelliği göstermektedir. Çünkü, anketler ikinci yarıyıl sonlarına doğru uygulanmıştır.

1.8 İlgili Araştırmalar

Konuyla ilgili bir tane kitap bulunmaktadır. Bu kitap, İnkılâp Tarihi Dersleri Nasıl okutulmalı? adını taşımaktadır. Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği Yükseköğretim Yasası'nın üniversitelerde öngördüğü zorunlu derslerle ilgili olarak bir dizi tartışmalı toplantı düzenlemiştir. Bu toplantılardan biri de, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi ile ilgilidir. Toplantıyı Prof. Dr. Burhan Şenatalar yönetmiş ve konuşmacı olarak Prof. Dr. Bülent Tanör, Prof. Dr. Zafer Toprak ve Doç. Dr. Halil Berktaş katılmışlardır. Atölye çalışması biçimindeki toplantıda bilim adamı, öğretmen ve öğrenciden oluşan 46 kişi yer almıştır. Konuşmalar ve tartışmalar bir kitap halinde yayınlanmıştır. Dikkate değer çalışmalardan birisidir.

Bunun dışında önemli bir çalışmaya rastlayamadık. Ancak YÖK önderliğinde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerini okutan öğretim elemanları, Türkiye'nin bütün bölgelerinde yapılan tartışmalı toplantılarla yetiştirilmeye çalışılmıştır. Bütün tartışmalar kayıt altına alınmıştır. Bu tartışmaların yayınlanıp yayınlanmadığını bilmiyorum. Bölge toplantılarında işlenen konular da, Birinci çalışma ile hemen hemen aynı içerik ve özelliği taşımaktaydı. Farklı olarak, öğretmen ve öğrenciler yoktu, diyebiliriz.

1.9 Yöntem

Bu çalışmada *anket* yöntemi kullanılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından öğrenciler için hazırlanan anket formları yoluyla elde edilmiştir.

1.10 Evren

Bu araştırmanın evrenini Manisa, Denizli, İzmir ve Erzurum'daki üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin seçilmesinde araştırmacıya yakın olan ya da kolayca ulaşılabileceği üniversiteler dikkate alınmıştır.

Aşağıda anket yapılan üniversiteler, bölümler ve öğrenci sayıları verilmiştir:

a-Celal Bayar Üniversitesi:

- Eğitim Fakültesindeki Türkçe Bölümü ve İlköğretim Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği ana bilim dallarından 206 öğrenci
- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye ve İktisat bölümlerinden 56 öğrenci
- Fen- Edebiyat Fakültesi'ndeki çeşitli bölümlerden 112 öğrenci
- Salihli Meslek Yüksekokulu'ndaki Mahalli İdareler, Deri Konfeksiyon, İthalat İhracat ve Endüstriyel Elektronik programlarından 116 öğrenci
- Akhisar Meslek Yüksekokulu'ndaki Endüstriyel Tavukçuluk, Zeytin Yetiştiriciliği ve Değerlendirilmesi programlarından 26 öğrenci
- Akhisar Tütün Ekspertizi Yüksekokulu'ndan 21 öğrenci
- Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'ndaki Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik ile Tıbbi Laboratuvar programlarından 36 öğrenci

b-Ege Üniversitesi:

- Ege Üniversitesi'ndeki çeşitli fakülte ve bölümlerden 206 öğrenci

c-Pamukkale Üniversitesi:

- Pamukkale Üniversitesi'ndeki çeşitli fakülte ve bölümlerden 140 öğrenci

d-Atatürk Üniversitesi:

- Fen- Edebiyat Fakültesi Coğrafya, İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Felsefe bölümlerinden 121 öğrenci
- Eğitim Fakültesi Türkçe Bölümü öğrencilerinden 44 öğrenci, ankete gönüllü olarak cevap vermişlerdir.

1.11 Örneklem

Ankete katılan öğrenciler, gönüllü olanlar arasından seçilmişlerdir. Özel bir sayı ve grup üzerinde durulmamış olup, üniversite öğrencilerinin bu derse bakışını yansıtabilecek bir sayıya ulaşmak amaçlanmıştır. Katılımcıların en az yarısı Celal Bayar Üniversitesi'ndendir. Öğrencilere anketler uygulanırken, öğrencilerin yanında araştırmacının değil, başka derslerin öğretim elemanlarının bulunması tercih edilmiştir.

1.12 Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Ek-1'deki anket kullanılmıştır. Hazırlanan soruların güvenilirliği konusunda uzman görüşleri alınmıştır.

1.13 Verilerin Analizi

Araştırmada hazırlanan ve uygulanan anketler, birer birer kontrol edilerek değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, her soru için düzenlenen tablolara aktarılarak yüzde ve frekanslar belirlenmiştir. Ayrıca yüzdeliği gösteren tablolar hazırlanmıştır. Birbiriyle ilişkili sorulardan hareketle değerlendirmeler yapılmıştır.

2 Bulgular ve Değerlendirmesi

Bu bölümde anketteki sorularla ilgili tabloların ve alt problemlerle alakalı bulguların değerlendirilmesine çalışılmıştır. Anketimizde giriş nitelikli bir tane soru bulunmaktadır. Diğer sorular doğrudan alt problemlerle ilgili sorulardır. Bu yüzden alt problemlerle ilgili sorular daha fazla önem taşımaktadır. Zaten anketteki amacımız, üniversite gençliğinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine bakışını belirlemek, bir durum tespiti yapmak ve bir ön çalışma ile bir perspektif oluşturmaktır. Bu ders üzerine, uzmanların akıl yormasını, bu dersi veren öğretim elemanlarının bir özleştiri yapmasını, ders üzerine çeşitli yorumlar yapan ilgili ilgisiz kişilerin genel durumu görmesini ve bugüne kadar yapılanlardan hareketle dersin işleniş yöntemini ve çağa uygun ders araç gereci kullanılmasını sağlama yolunda bir adım atmaktır.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mavi	919	84,8	84,8	84,8
	Kırmızı	165	15,2	15,2	100,0
	Total	1084	100,0	100,0	

Tablo-1: Ankete katılan öğrencilerden Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini alan ve almayanları gösterir genel tablo

Şekil-1: Ankete katılan öğrencilerden Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini alan ve almayanları gösterir genel grafik

Yukarıdaki Tablo-1 ve Şekil-1'de de görüldüğü gibi, bu ankete 1084 öğrenci katılmıştır. Ankete katılan öğrencilerden 919'u üniversitede bu dersi almış ve öğretim yılı sonlarına doğru ankete cevap vermişlerdir. 165 öğrenci ise, üniversitede okudukları halde, bu dersi henüz almamış olup ikinci sınıfta alacak olanlardan oluşmaktadır. Bu iki grup arasında, sorulara verilen cevaplarda önemli farklılıklar oluştuğunda, karşılaştırma yapılacaktır.

2.1 Giriş Sorusu ile İlgili Bulgular ve Yorumu

Giriş sorusu olarak öğrencilere bir tane soru sorulmuştur. Bundan da amaç, mümkün olan ölçüde her meslek grubundan öğrencinin katılımını sağlamaktır. Ancak bütün meslek gruplarından eşit sayıda katılımı, anket uygulanmasa da, genel bir fikir vermek için yeterli bir meslek dağılımı sağlanmıştır.

S.01

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	283	26,1	26,5	26,5
	2,00	151	13,9	14,1	40,6
	3,00	385	35,5	36,0	76,6
	4,00	50	4,6	4,7	81,3
	5,00	200	18,5	18,7	100,0
	Total	1069	98,6	100,0	
Missing	System	15	1,4		
	Total	1084	100,0		

Tablo-2: Genel olarak alan dağılımı

Tablodan da görüleceği gibi öğretmenlikle ilgili alanlarda okuyan 283 öğrenci, fen bilimlerinden 151 öğrenci, sosyal bilimlerden 385 öğrenci, sağlık bilimlerinden 50 öğrenci ve yüksekokullardan 200 öğrenci ankete katılmıştır. Ankete katılan 15 öğrenci ise alan belirtmemiştir. Rakamlar genel bir fikrin oluşmasına yetecek düzeyde görülmektedir.

2.2 Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumları

Alt problemler araştırmamızın temelini meydana getirmektedir. Bu alt problemler de problemi oluşturmaktadır. O yüzden alt problemlerle ilgili bulgular, sorunun ortaya konulmasını ve çözüm üretilmesinin ortamını hazırlayacaktır. Ya da bizim beklentimiz budur.

2.2.1 Birinci Alt Problemle İlgili Bulgular ve Yorumları

Birinci alt problemimiz, üniversite öğrencilerinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini gerekli bulup bulmadığı ve kararları ne olursa olsun bunun gerekçesinin ne olduğunun ortaya konmasıdır. Bunu ilave olarak, bir kararı veren öğrencilerin, kararları ile bilgi birikimleri arasında tutarlılık olup olmadığının belirlenmesidir. Verdikleri kararlarda öğrenci olmanın psikolojik etkisi mi vardır yoksa gerçekçi mi yaklaşmaktadırlar? Birinci alt problemle ilgili olan 2-11. sorulardır. İkinci soruda bu dersin gerekli olup olmadığı sorulmaktadır. Soruya verilen cevapların dağılımı şöyledir:

S.02

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	316	29,2	29,3	29,3
	2,00	493	45,5	45,7	75,0
	3,00	54	5,0	5,0	80,0
	4,00	136	12,5	12,6	92,6
	5,00	80	7,4	7,4	100,0
	Total	1079	99,5	100,0	
Missing	System	5	,5		
Total		1084	100,0		

Tablo-3: Öğrencilerin dersi gerekli bulup bulmadığı ile ilgilidir.

Dersin okutulmasına “evet” deyen 316 ve “mutlaka okutulmalı” kararını veren 493 öğrenci bulunmaktadır ki, okutulmasına inanan bu öğrencilerin toplam sayısı 809’dur. Bu sayı ankete katılan öğrencilerin yüzde 75’ini meydana getirmektedir. %75 de, büyük bir yekun oluşturmaktadır. Okutulmasına karşı çıkanların sayısı 190 olup, %20’de kalmaktadır. Yüzde 5’lik bir miktar da kararsız vardır.

Bu karara bakıldığında Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin okutulup okutulmamasını tartışmak, tartışılrsa bile, bunu her gün dile dolayıp durmak abesle iştilal etmektir. Atatürk Türkiye’sinin gençliği bu dersi istemektedir. Ancak bu dersle ilgili istekleri de vardır. İleri ki sorularda bunu göreceğiz.

Bu dersin okutulması konusunda “olumlu” yargıya sahip olan öğrenciler, neden olumlu karar verdiklerini 3. soruda açıklamaktadır.

S.03-1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	204	18,8	24,2	24,2
	2,00	312	28,8	37,0	61,1
	3,00	43	4,0	5,1	66,2
	4,00	217	20,0	25,7	91,9
	5,00	67	6,2	7,9	99,9
	7,00	1	,1	,1	100,0
	Total	844	77,9	100,0	
Missing	System	240	22,1		
Total		1084	100,0		

Tablo-4: Dersin okutulmasını isteyen öğrencilerin gerekçeleri

Yukarıdaki tablolardan da anlaşıldığı gibi, öğrencilerden 809'u dersin okutulmasına olumlu bakarken, bu sayı 3. Sorunun işaretlenmesi sırasında 844'e yükselmiştir. Bu toplam katılımcıların %78'ini ifade etmektedir. Dersin okutulmasını isteyen öğrencilerin %28 ile en fazla kısmı, "iyi vatandaş ve Atatürkçü bir gençliğin yetiştirilmesinde, böyle bir derse gereksinim" olduğunu inanmaktadır. Bunu %20 ile "tarihini bilmeyen geleceğini bilemez" diyenler ve "Atatürk'ü ve Türkiye Cumhuriyeti tarihini en iyi şekilde öğrenmek" isteyenler izlemektedir.

Öğrenciler, "tarihin zaman ve yer içindeki konumumuzu belirlemedeki" yerini, İnkılâp Tarihi için dikkate almamaktadır. Yani dersi, sadece bir tarih bilimi dersi olarak görmekten çok, bir ideoloji dersi olarak algılama eğilimi görülmektedir.

Ayrıca öğrencilerin, "ilk ve ortaöğretim kurumlarında bu dersin gerektiği gibi verilemediği" yolunda bir düşüncesi yoktur. Yani ilk ve ortaöğretim kurumlarında da ders gerektiği gibi verilmektedir. Ancak öğrencinin ilk ve ortaöğretimdeki düşünce ve anlayış düzeyi, Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin felsefesini anlamaya yeterli olmadığı için üniversite de bu dersin okutulmasını istemektedir.

Bu dersin *okutulmasını istemeyen* öğrencilerin kararlarını etkileyen unsurları 4. soruda görmekteyiz:

S.04-1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	56	5,2	17,2	17,2
	2,00	48	4,4	14,7	31,9
	3,00	39	3,6	12,0	43,9
	4,00	129	11,9	39,6	83,4
	5,00	53	4,9	16,3	99,7
	6,00	1	,1	,3	100,0
	Total	326	30,1	100,0	
Missing	System	758	69,9		
Total		1084	100,0		

Tablo-5: Dersin okutulmasını istemeyen öğrencilerin gerekçeleri

Dersin okutulmasını istememe ile ilgili olarak 326 kişi işaretlemeye

bulunmuştur. 326 kişinin tercihlerine baktığımızda ilk sırada, “Yükseköğretimde, bölüm derslerinin daha fazla önem taşıması ve kredi saatinin daha fazla olması gerektiği” düşüncesi yer almaktadır. %39.6’sı bu gerekçeyi ileri sürmüştür. Sözü edilen gerekçeyi, birbirine yakın ve fakat düşük oranlarda diğerleri takip etmektedir. Yani %17.2’si “doğduklarından beri bu dersi gördüklerini”; %16.3’ü “yakın tarihimize ilgili verilen bilgilerden kuşku duyduklarını”, %14.7’si “konuyla ilgili bilgi birikiminin yeterli” olduğunu ve %12’si “fazla tekrarı kendi tarihinden ve Atatürk’ten soğuttuğunu” düşünmektedir.

Görülüyor ki, karşı çıkanların da karşı çıkış gerekçelerinin çoğunluğunu, bu ders ve felsefesi değil, yükseköğretimde branşlaşmayla ilgili duydukları kaygılar oluşturmaktadır. Ancak diğer itiraz gerekçelerinin de, derslerin işleniş aşamasında ele alınması gerekmektedir.

Kararsızların kararsızlık nedenleri 5. soruda açıklanmaktadır. Tablo-6’ya baktığımızda, daha önce ikinci soruya 54 kişi fikrinin olmadığını belirterek cevap vermişken, 5. soruya cevap veren 193 kişi bulunmaktadır. Bunu 3. ve 4. soruda da görmüştük. Öğrenciler cevap verirken bütün sorulara cevap verme kaygısı ile hareket etmiş olmalıdır.

Her şeye rağmen beşinci soruya cevap veren kişilerin gerekçelerine de bakmak gerekmektedir. İlk sırada %31.6 ile “dersin öğretim elemanına göre yararlı ya da yararsız oluyor” diyenler var ki, bu tespit bütün dersler için geçerlidir. “Her hangi bir fikri olmayanlar” %29 ile ikinci sırada yer almaktadır ki, kararsızlıklarının doğal bir yansımasıdır. Bölüm dersleri ile ilgili kuramayanların oranı %19.7, okutulup okutulmaması arasında fark göremeyenler %10.9 ve derse girmeden dersi geçebilenler ve yeni bir şey öğrenmeyenler de %8.3’tür.

Belirttiğimiz oranlar, her soru için ayrı ayrı düşünülmüştür. Yoksa ikinci soruya verilen cevaba göre düşünüldüğünde, çok küçük kalmaktadır. Aşağıdaki tablo incelendiğinde, durum açıkça görülmektedir.

S.05-1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	56	5,2	29,0	29,0
	2,00	21	1,9	10,9	39,9
	3,00	61	5,6	31,6	71,5
	4,00	38	3,5	19,7	91,2
	5,00	16	1,5	8,3	99,5
	6,00	1	,1	,5	100,0
	Total	193	17,8	100,0	
Missing	System	891	82,2		
Total		1084	100,0		

Tablo-6: Dersin okutulup okutulmaması konusunda kararsız olan öğrencilerin gerekçelerinin dağılımı

Bu kısımdan sonraki sorularımız ile, öğrencinin bilgi birikiminin kaynakları ve bilgi birikimi ile kararları arasında tutarlılık olup olmadığı araştırılmaktadır. O nedenle bugüne kadar, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ile ilgili olarak ders kitapları dışında kitap okuyup okumadığı sorulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin en ilgi çekici dönemlerine ne kadar ilgi duydukları araştırılmıştır. Öğrenciler büyük bir içtenlikle, bugüne kadar, ders kitapları dışında, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile Cumhuriyet dönemi hakkında hiç kitap okumadıklarını itiraf etmektedirler. %49.2'si bu itirafı yaparak, en azından dürüstlüklerini göstermişlerdir. Ancak bu sonuç, aynı zamanda içler acısı durumumuzu ortaya koymaktadır. Okumayan bir üniversite gençliği ve hem de tarihimizin en ilgi çekici olaylarının yoğun bir şekilde yaşandığı dönemlere bile ilgi duymayan bir üniversite gençliği ortaya çıkmıştır. 60 kişinin bu soruyu boş bıraktığı ve bunun da % 5.5 gibi bir oranı meydana getirdikleri göz önüne alınırsa durumun korkunçluğu anlaşılabilir

Öğrencilerin %19.6'sı bir tane , %16.7'si dört ve daha fazla, %10.3'ü iki tane, %4.1'i üç tane kitap okuduğunu belirtmektedir. Ankete katılanların yarısına yakın bir kısmının bir kaç kitap okumuş olması ise, bir teselli olsa gerekir.

S.06

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	504	46,5	49,2	49,2
	2,00	201	18,5	19,6	68,8
	3,00	105	9,7	10,3	79,1
	4,00	42	3,9	4,1	83,2
	5,00	171	15,8	16,7	99,9
	6,00	1	,1	,1	100,0
	Total	1024	94,5	100,0	
Missing	System	60	5,5		
Total		1084	100,0		

Tablo-7: Öğrencilerin ders kitapları dışında, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ile ilgili kitap ya da makale okuyup okumadıklarını gösterir

Öte yandan bir başka sıkıntı da burada yaşanmaktadır. Kitap okudum diyenlere, isimlerini yazın diye sorduğumuz açık uçlu 7. Sorumuza, “adını hatırlamıyorum” cevabı çokça verilmiştir. Adını yazdıkları kitaplar arasında bir kaç kitap ön plana çıkmaktadır. Adı yazılan kitaplar arasında 228 kişi ve %21’lik bir oranla Nutuk ilk sırada yer almaktadır. Sarı Zeybek 54 işi tarafından, Gazi ve Fikriye 3 kişi tarafından, Tek Adam 3 öğrenci tarafından, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 17 öğrenci tarafından yazılmıştır. Bunların dışında bir kişi tarafından, ya da bir iki kişi tarafından yazılan kitaplar bulunmaktadır. (Bkz. Ek-2 7.soru).

Fakat bu kitapların sayısının tatmin edici olmamasının yanında, asıl sorun bu soruya hiç cevap yazılmamış olmasıdır. Öğrencilerin çoğunluğu bu soruyu boş bırakmıştır. Tablodaki kitap sayısı, her öğrenci tarafından bir kitap adı verilmiş gibi anlaşılmamamalıdır. Çünkü bir öğrenci tarafından bir kaç kitap yazıldığı ve hatta üç beş kitap yazıldığı da olmaktadır. Frekans tablosu hazırlanırken katılımcı öğrenci sayısı ölçüt olarak alındığı için, tabloya yansıyanlar, her bir öğrenci tarafından bir kitap yazılmış düşüncesini vermektedir.

Bu yüzden kitap ve makale adı veren öğrenci sayısı çok sınırlı kalmıştır. Genellikle öğrenciler bu soruyu boş bırakmışlardır. Okuduklarını belirttikleri kitaplar arasında ders kitaplarının da yazılmış olması, ayrıca dik-

kat edilmesi gereken bir durumdur. Örnek olarak 17 kişinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi adını yazmış olması gösterilebilir. Nutuk ise, orta ve yükseköğretim kurumlarındaki öğretmen ve öğretim elemanları tarafından, ders kitaplarına ilave olarak okutulan yardımcı kitap durumundadır. Yine Atatürk tarafından yazılan eserler öğrencilere derslerde anlatılmaktadır ki, bu eserlerin de listede önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır.

S.08

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	143	13,2	13,8	13,8
	2,00	422	38,9	40,9	54,7
	3,00	268	24,7	25,9	80,6
	4,00	99	9,1	9,6	90,2
	5,00	101	9,3	9,8	100,0
	Total	1033	95,3	100,0	
Missing	System	51	4,7		
Total		1084	100,0		

Tablo-8: Öğrencilerin evlerinde veya özel kütüphanelerinde Atatürk ve Cumhuriyet dönemi ile ilgili kitap bulunup bulunmadığını gösterir

Yukarıdaki Tablo-8’de cevapların dağılımını gördüğümüz bir diğer sorumuz da, okumasalar bile, evlerindeki özel kütüphanelerinde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ve Cumhuriyet dönemi ile ilgili *kitap bulunup bulunmadığını* araştırmakla alakalıdır. Cevaplar arasında ilk sırayı %40.9 ile ders kitapları almaktadır. % 25.9’u bir iki tane, % 9.8’i beş ve daha fazla ve % 9.6’sı üç dört tane var derken, % 13.8’inde hiç kitap bulunmamaktadır. Yani onlarda ders kitabı bile yoktur. Toplam 51 kişinin de hiç cevap vermediği dikkatlerden kaçmamalıdır. Onlar da % 4.7’lik bir dilimi oluşturmaktadırlar.

Eğer evlerinde kitap olsa, belki bir gün bir konu akıllarına takılır da okuyabilir, hiç değilse karıştırabilir. Böyle bir durum bile, bilgi birikiminin kaynağını olabilir. Kitabın olması, ilgi duyması olarak yorumlanabilir.

9. sorumuzda *Atatürk ve arkadaşları tarafından yazılan kitaplara öğrencilerimizin ne kadar ilgi duyduğu* araştırılmak istenmiştir. Çünkü, bu

dersin baş aktörlerinin yaşadıkları dönemle ilgili değerlendirmeleri, elbette önemlidir. Onların yazdıklarının içerikleri bilinmeden, Cumhuriyet dönemi ile ilgili sağlıklı değerlendirmeler yapılamayacaktır. Bu dönemin baş aktörlerinin eserleri okunmamış ve hatta adı bile bilinmiyorsa, bilgi birikimlerinin sağlıklı oluşması zor görülmektedir.

9. soruya 347 kişi Nutuk adını yazmıştır. Katılımcıların % 32'sinin bildiği kitap adı Nutuk'tur. Bunu 34 kişi ve % 3 ile Vatandaş İçin Medeni Bilgiler, 24 kişi ile Geometri, 20 kişi ile Kazım Karabekir'in Hatıraları, 16 kişi ile İsmet İnönü'nün Anıları, 9 kişi ile Zabıt ve Kumandan ile Hasbihal, 5 kişi ile Ateşten Gömlek, 4 kişi ile Atatürk'ün Hatıra Defteri adlı eserler izlemektedir. Daha sonra gelen eserler bir iki kişi tarafından yazılmışlardır(Bakınız Ek-2, soru-9).

Sarı Zeybek adlı eserin, Atatürk ve silah arkadaşları tarafından yazılan eserler arasında yazılması, üzerinde durulması gereken bir konudur. Atatürk ile ilgili yazılan her eserin, Atatürk dönemi insanları tarafından yazılmış olabileceği gibi bir yanılgıyı ortaya koymaktadır. Üniversite öğrencilerinde zaman kavramı konusu araştırmaya değerdir. Veriler gösteriyor ki, Cumhuriyetin kurucularının eserlerinin isimleri bile bilinmemektedir.

Peki o zaman, *öğrencilerimizin bilgi birikimlerinin kaynağı nedir?* Kitap ve makale okunmuşlarsa, Cumhuriyetin kurucularının eserlerinin isimlerini bile bilmiyorlarsa, birikimlerinin kaynağı olarak neyi göstermektedirler? 10. Soruya baktığımızda bunun cevabını bulmamız mümkündür. Aşağıdaki Tablo-9 incelendiğinde görülen durum şöyledir:

Öğrenciler bilgi birikimlerinin kaynağı olarak birinci olarak 711 kişi ve % 66.8 ile, derslerde, önemli gün ve haftalarda anlatılanları göstermişlerdir. Katılımcıların sadece 222'si ve % 20.8'i okuduğum kitap ve makaleler demiştir. Bunlara da 7. Sorumuzda okuduğunuz kitap ve makalelerin adını yazın denildiğinde, "Adını hatırlamıyorum" cevabı ile karşılaşmış bulunmaktayız. Diğer cevaplar çok fazla bir yekun oluşturmamaktadır.

Ancak bu soruya cevap veren öğrenciler, birden fazla seçeneği işaretlemişlerdir. Yani hem okuldaki dersler, hem radyo televizyon yayınları, hem konferans ve paneller, hem aile içinde konuşulanlar ve hem de oku-

nulan kitaplar, birikimlerinin oluşmasında belirli oranlarda katkı sağlamışlardır. Asıl dikkati çeken, bilgi birikimlerinin kaynağında dersler, önemli gün ve haftalarda anlatılanların önemli bir yer tutmuş olmasıdır. Bu da Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin, daha verimli işlendiğinde, daha iyi sonuçlar elde etmekte en önemli bir araç olduğunun kanıtıdır. Diğer ayrıntılar için bakınız Ek-2, S.10-2 ve 10-3 tablolarına.

S.10-1

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	711	65,6	66,8	66,8
2,00	55	5,1	5,2	71,9
3,00	32	3,0	3,0	74,9
4,00	45	4,2	4,2	79,2
5,00	222	20,5	20,8	100,0
Total	1065	98,2	100,0	
Missing System	19	1,8		
Total	1084	100,0		

Tablo-9: Öğrencilerin bilgi birikimlerinin kaynağını gösterir tablo

Bütün bunlardan sonra öğrencilere sorduk, bilgi düzeyinizi yeterli görüyor musunuz? Aldığımız cevaplar yine şaşırtıcıdır. Kendini yeterli görenlerle , yeterli görmeyenlerin oranı aşağı yukarı aynıdır. Yeterli görenler % 43.8 iken, yetersiz görenler % 40.2'dir. Kendilerin çok yeterli görenler %2.3 iken, çok yetersiz görenler % 4.2'dir. % 9.5'lik bir grup fikir beyan etmezken % 1.7'lik bir grup ise soruyu cevapsız bırakmıştır.

S.11

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00	45	4,2	4,2	4,2
2,00	429	39,6	40,2	44,5
3,00	101	9,3	9,5	53,9
4,00	467	43,1	43,8	97,7
5,00	24	2,2	2,3	100,0
Total	1066	98,3	100,0	
Missing System	18	1,7		
Total	1084	100,0		

Tablo-10: Öğrencilerin bilgi birikimlerini yeterli görüp görmeme durumları

Yeterli görüp görmeme konusunda bir birine yakın çıkan sonuçlar net bir karar vermemizi engellemekle birlikte, ankete katılan öğrencilerin % 75'i bu dersi gerekli bulduklarını belirtirken, dersi aldıktan sonra yarısına yakın bir kısmı kendini yeterli görmeye başlamışlardır. Diğer taraftan 7, 8, 9 ve 10.sorulara verdikleri cevaplar, kitap ve makale okumamış olmaları, hatta çoğunluğun evlerinde ders kitapları dışında bu dönemle ilgili kitap ve makalenin bulunmaması, okuduğunu söyleyenlerin kitap ve makale adı verememesi, yetersizlikle ilgili bazı kuşkuları da akla getirmektedir.

2.2.2 İkinci Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorumları

İkinci alt problem olarak şunu ifade etmiştik: Öğrencilere göre, *üniversite yönetimleri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerine gereken önemi veriyor mu?* Bu konuyla ilgili olarak ayrıntılı sorular sorulmamıştır. İki soruyla öğrencilerin düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır. 12. soruda, açık bir şekilde bu alt problem cümlesi öğrenciye sorulmuştur. Bu soruya aldığımız cevaplar, Tablo-11'de görülmektedir. Tabloya bakıldığında %44.3 ile ilk sırada, yeterli olduğu cevabı yer almaktadır. Çok yeterli görenler de % 5.4'tür. Yetersiz görenler % 26.9, çok yetersiz görenler % 5.1'dir. % 18.2'lik bir kısım fikir belirtmezken, % 2.8'lik bir grup da soruyu cevapsız bırakmıştır.

S.12

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	54	5,0	5,1	5,1
	2,00	284	26,2	26,9	32,1
	3,00	192	17,7	18,2	50,3
	4,00	467	43,1	44,3	94,6
	5,00	57	5,3	5,4	100,0
	Total	1054	97,2	100,0	
Missing	System	30	2,8		
Total		1084	100,0		

Tablo-11: Öğrencilere göre üniversite yönetimlerinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine verdiği önem

13. soruda da üniversitelerin bu dersi baştan savma mı, yoksa diğer derslere verdikleri önem kadar mı, değer verdikleri araştırılmaya çalışılmıştır. Öğrenci verilen önemi yeterli görebilir ama, derslerin uygulanması sırasında oluşabilecek aksaklıklar ya da programlamada göz ardı etmelerin olup olmadığına bakılmıştır. Durum şöyledir:

S.13

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	138	12,7	14,8	14,8
	2,00	791	73,0	84,7	99,5
	3,00	1	,1	,1	99,6
	4,00	3	,3	,3	99,9
	5,00	1	,1	,1	100,0
	Total	934	86,2	100,0	
Missing	System	150	13,8		
Total		1084	100,0		

Tablo-12: Üniversitelerde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin uygulanışı

Bu soruda iki seçenek verilmiştir. Tabloda istatistik sistemi gereği beş seçenek gösterilmiştir.

Üniversitelerde genel olarak %84.7'lik bir oranla, bu dersler diğer derslerden farklı tutulmamıştır. % 14.8'lik bir kısmında, diğer derslerden daha önemsiz olarak görülmüştür. Anayasanın ve 2547 Sayılı Kanunun ilgili hükümlerine rağmen bazı üniversitelerde, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine, her hangi bir dersten daha az önem verilmektedir.

Her şeye rağmen öğrenciler, üniversite yönetimlerinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine verdiği önemi yeterli görmektedir. Durumu, mükemmel olarak algılamamakta, "yeterli" bulmaktadır. % 32'lik bir grubun yetersiz bulunduğunu, % 18'lik bir grubun fikir belirtmediğini ve % 2'lik bir grubun da soruyu cevapsız bıraktığını unutmamakta yarar vardır. Bunların da toplamda % 50'yi buldukları görülmektedir. Oransal olarak bakıldığında iyi gibi görünen durum, genel değerlendirme içinde olumsuz bir görüntü de vermektedir. Bardağın dolu kısmı mı, boş kısmı mı görülmeli? Bardağın tamamı görülmeli ve herkes üzerine düşeni yapmalıdır.

2.2.3 Üçüncü Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorumları

Üçüncü alt problem, Üniversite öğrencilerinin, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerine giren *öğretim elemanları hakkındaki düşüncelerini* araştırmaktır. Öğretim elemanları hakkında bilmeleri gereken ilk bilgileri iliyorlar mı, öğretim elemanlarının girdikleri derse gereken ilgiyi gösterdiklerine inanıyorlar mı ve öğretim elemanları hakkındaki izlenimleri nedir? Üçüncü alt problemle ilgili sorular 14, 15 ve 17. sorulardır.

Bu amaçla 14. soru olarak, bu derse giren *öğretim elemanının kariyeri* sorulmuştur. Öğrencilerin % 87.9'luk büyük bir kısmı öğretim elemanlarının kariyeri hakkında fikir sahibidir. Eğer öğretim elemanı dersten ve öğrencilerden uzaksa, bu bilgi öğrencilerde eksik bulunmaktadır. Ankete katılanların % 12.1'lik bir kısmının bu soruyu boş bırakması, Atatürk Üniversitesinden ankete katılan öğrencilerin, henüz bu dersi almaması ile ilgilidir.

S.14

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	15	1,4	1,6	1,6
	2,00	17	1,6	1,8	3,4
	3,00	571	52,7	59,9	63,3
	4,00	193	17,8	20,3	83,5
	5,00	157	14,5	16,5	100,0
	Total	953	87,9	100,0	
Missing	System	131	12,1		
Total		1084	100,0		

Tablo-13: Öğrencilere göre, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine giren öğretim elemanlarının kariyer dağılımı

Ayrıca üzerinde durmak istediğimiz bir konu da, üniversitelerde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine giren öğretim elemanlarının %60'nın yardımcı doçent ve üzerindeki bir kariyere sahip olmasıdır. %40'lık öğretim görevlisi ve okutman konusu da küçümsenemezse de, bu öğretim elemanlarının da en azından yüksek lisans ve doktora aşamalarında olduğu ya da kadrosuzluktan doktor öğretim görevlisi ya da okutman olarak çalıştıkları bilinmektedir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini veren öğretim elemanlarının da, artık alanlarında uzmanlaştıklarını söyleyebiliriz.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerine giren öğretim elemanları, yasanın emrettiği *devam alıyor mu?* Sorusu akla gelmektedir. 15. soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar aşağıdadır:

S.15-1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	868	80,1	86,4	86,4
	2,00	20	1,8	2,0	88,4
	3,00	73	6,7	7,3	95,6
	4,00	31	2,9	3,1	98,7
	5,00	13	1,2	1,3	100,0
	Total	1005	92,7	100,0	
Missing	System	79	7,3		
Total		1084	100,0		

Tablo-14: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde devam alınması ile ilgili üniversite öğrencilerinin düşünceleri

Öğretim elemanları, bu derste devam almaktadırlar. Çünkü öğrencilerin % 86.4'ü bu cevabı vermiştir. Ancak öğrencilerin bir kısmı, "devam almıyor" seçeneğini işaretledikten sonra, "devamın gerekli olduğuna inanmıyorum" seçeneğini de işaretlemişlerdir. Bu durumda olan %4'lük bir grup vardır(Bakınız Ek-2 S.15-2). Yukarıdaki tabloda da %3.1'lik bir grup devam alınmasını istememektedir.

Bu soruyu da 79 kişi boş bırakmıştır ki, % 7.3'lük bu oran da göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

17. soruda öğrencilere, *alanlarındaki yeterlilikleri açısından öğretim elemanlarını*, nasıl gördükleri sorulmuştur? Öğrenciler, öğretim elemanlarını %46 yeterli, %29 çok yeterli bulmaktadırlar. Toplamda %75 gibi bir oran yakalanmaktadır. Derse giren öğretim elemanlarının yetiştirilmesinde uzun bir yolun aşıldığını göstermesi açısından önemlidir. 17. soruyu da 81 kişi boş bırakmıştır ki, öğretim elemanları hakkında söylenecek sözlerin, onların aleyhine kullanılması korkusu, öğrencileri böyle bir yola itmiş olabilir. Tablo-15'te ayrıntılar görülmektedir.

S.15

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	291	26,8	29,0	29,0
	2,00	461	42,5	46,0	75,0
	3,00	141	13,0	14,1	89,0
	4,00	56	5,2	5,6	94,6
	5,00	54	5,0	5,4	100,0
	Total	1003	92,5	100,0	
Missing	System	81	7,5		
Total		1084	100,0		

Tablo-15: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine giren öğretim elemanlarının alanlarında yeterlilikleri hakkında, üniversite öğrencilerinin düşünceleri

2.2.4 Dördüncü Alt Problemle İlgili Bulgular ve Yorumları

Dördüncü alt problemle ilgili 16 ve 18. sorular bulunmaktadır. Dördüncü alt problem şöyleydi: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp tarihi derslerinin işleniş biçimini, üniversite öğrencileri uygun buluyor mu? Bulmuyorlarsa nasıl işlenmesini öneriyorlar?

Üniversite öğrencilerine 16. soruda *ders kitabı dışında bir ders aracı gerecinin* kullanılıp kullanılmadığı sorulmuştur. Verilen cevaplar aşağıdaki tablo- 16'dadır.

S.16

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	148	13,7	14,6	14,6
	2,00	183	16,9	18,1	32,7
	3,00	102	9,4	10,1	42,8
	4,00	538	49,6	53,2	95,9
	5,00	40	3,7	4,0	99,9
	44,00	1	,1	,1	100,0
Total		1012	93,4	100,0	
Missing	System	72	6,6		
Total		1084	100,0		

Tablo-16: Üniversitelerde, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin işlenişinde ders aracı gereci kullanılıp kullanılmadığını gösterir tablo

Yukarıdaki tablo bir gerçeği ortaya koymaktadır ki, o da sosyal bir bilim olan Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin, hâla anlatıma dayalı

lı işlenmeye devam edilmesidir. Çünkü öğrencilerin %53.2'si, derslerin işlenişinde ders kitabı dışında her hangi bir araç gerecin kullanılmadığını belirtmektedir. Kullanıldığını söyleyenler %14.6'lık bir orana sahiptir. Ara sıra kullanıldığını ifade edenler ise, %18.1'dir. Teknolojinin ilerlediği ve ders araç gereçlerinin çoğaldığı bir ortamda, hayal etmeye dayalı ders anlatımları ömürlerini tamamlamış olması gerekir.

18. soruda ise öğrencilere *derslerin işleniş şekli* sorulmuştur. Bu soruya verdikleri cevaplarla üniversite öğrencileri, kullanılmakta olan ders işleme yöntemini beğenmedikleri sonucuna varabiliriz. Tablo şöyledir:

S.18-1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	144	13,3	13,8	13,8
	2,00	40	3,7	3,8	17,7
	3,00	372	34,3	35,8	53,5
	4,00	428	39,5	41,2	94,6
	5,00	56	5,2	5,4	100,0
	Total	1040	95,9	100,0	
Missing	System	44	4,1		
Total		1084	100,0		

Tablo-17: Üniversite öğrencilerinin, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin işleniş ile ilgili tercihleri

Yukarıdaki veriler incelendiğinde, öğrencilerin %41.2'si; derslerde daha fazla teknolojik araç gereç kullanılmasını, ders konuları ile ilgili konferans, panel ve sempozyumlar düzenlenmesini, hatta bu seminer ve konferanslarda öğrencilere de yer verilmesini, geçme ve kalmanın olmadığı bir tartışma ortamında derslerin işlenmesini istemektedir.

Bunun yanında %35.8lik bir grup da, geçme kalmanın olmadığı bir tartışma ortamı içinde derslerin işlenmesini önermektedir. Üçüncü ve dördüncü seçenekleri tercih edenlerin ortak paydası, geçme ve kalmanın olmadığı bir tartışma ortamında derslerin işlenmesi konusudur. Böylece ortak paydada birleşenlerin oranı, %77'yi bulmaktadır. 18. soruda birden fazla seçenek işaretleyen öğrencilerin de odaklaştığı seçenek, geçme, kalma ve sınavın olmadığı bir tartışma ortamında derslerin işlenmesi maddesidir(Bkz. Ek-2,s.18-2). Doğal öğrenci davranışı sergilenmiş görülmekte-

dir. Bütün derslerle ilgili böyle bir durum yapılabilsse, geçme, kalma ve sınav kaldırılabilse, öğrenci bunu isteyecektir.

%13.8'lik bir grup ise, derslerle birlikte seminer, konferans, panel ve sempozyum türünde etkinlikleri istemektedir. %3.8'lik bir grup öğrenci, daha fazla teknolojik araç ve gereç kullanılmasını talep ederken, %5.4'lük bir grup öğrenci "fikrim yok" demeyi seçmiştir.

17. ve 18. sorularla ilgili veriler, üniversite öğrencilerinin dersin işlenişinden memnun olmadığını göstermektedir. Yukarıdaki istekler görmezden gelinemez. Bu derse giren öğretim elemanları, bu alanın uzmanı olan öğretim üyeleri ve hatta karar alma mekanizmaları ile birlikte yeni metodlar ve stratejiler geliştirmesi gerekmektedir.

3 Sonuç ve Öneriler

Anketi cevaplayan öğrencilerin bir kısmı bu dersi almadığı halde bir kaç soru dışındaki sorulara cevap vermişlerdir. O sorular 13, 14, 15 ve 17. sorulardır. Bir kısmı bu soruları da cevaplamıştır. Anketin genel sonucunu etkileyecek bir farklılık meydana gelmemiştir. Çünkü anket, bir durum tespiti yapmaya dönük ve genel nitelikli sorulardan oluşmaktadır. Sonraki anketlerde bilgi birikimlerindeki farklılık, gelişme ve değişimleri ölçmek amacıyla, giriş ve çıkış anketleri uygulanacaktır.

Ankete verilen cevaplar incelendiğinde, üniversitelerde bu dersi alanlarla almayanlar arasında bir iki farklılık oluşmuştur. Farklılığın olduğu sorular 7. ve 9. sorulardır. Üniversitede Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi alan öğrenciler, oran olarak daha fazla kitap ve makale ismi yazarken, bu dersi henüz almamış olanlar, Nutuk ve bir iki kitap adı ile yetinmişlerdir.

Öğrencilerin cevaplarında içten davrandıkları anlaşılmaktadır. Bazı sorularda eksikliklerini itiraf etmekten çekinmemişlerdir. Dersin işlenişi ile ilgili konularda da, isteklerini dile getirmişlerdir.

11. soruya verilen cevaplarda, bu dersle ilgili konularda kendini yeterli görenlerle yeterli görmeyenlerin oranı bir birine yakın çıkmıştır. (Bkz. Tablo-10). İşte bu soruda, dersi almayan öğrenciler sonucu bir miktar etki-

lemiştirler. Üniversitede bu dersi almayan öğrenciler, bilgi birikimi olarak kendilerini yeterli görürlerken, dersi alan öğrenciler ders yılı sonuna yaklaşmış olmalarına rağmen bilgi birikimlerinin yetersizliğine inanmaktadır. Dersi almayan öğrencilerden 97 tanesi, yani 165 öğrencinin % 58.7'si Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi alan bilgilerinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu gruptan kendini yetersiz görenler, 52 kişiyle %31.3'lük bir paya sahiptirler. Üniversitede bu dersi alan öğrencilerden 370 kişi ile % 41'lik kısmı kendini yeterli hissetmektedir. Bu da normal karşılanmalıdır. Üniversitede aldıkları bilgi ve kazandıkları becerilerle kendilerine daha fazla güveniyor olmalıdır. Diğer taraftan 377 kişi ile %41.8'lik bir kısmı ise kendilerini hâla yetersiz görmektedir. Bu da, üniversitede aldıklarının bile yetersiz olduğunun bir başka şekilde söylenişidir.

Demek ki öğrenciler, üniversitede aldıkları bilgilerle, ne kadar az bildiklerini öğrenmişlerdir. En azından her şeyi biliyorum havasından çıkmışlar ve ayakları yere basmaya başlamıştır. Üniversite sınavlarında Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi sorularının bir kısmını veya çoğunluğunu cevaplayınca, bu işi bitirdiklerine inanmaktadırlar. Ancak, okudukları kitap ve makalenin olmayışı, kendi bilgi birikimlerinin en büyük kaynağı olarak dersleri göstermeleri, onları böyle bir yanlış karara yönlendirmiş olabilir. Çünkü dersi alanlarda, ders yılı sonuna yaklaşmış olmasına rağmen, böyle oransal bir farklılık görülmemektedir. Tam tersine artık kendilerini yeterli görmeleri gerekir. Eğer üniversitelerdeki derslerin içerikleri doldurabilmiş ve verilmiş biçim ve yöntemleri iyi seçilmiş olsa, üniversitede dersi aldıktan sonra kendilerini yeterli görmeye başlamaları beklenir. Ancak, yine de yukarıdaki yorumu tercih etmek yerinde olur. Bilgileri artınca, daha alçak gönüllü olmuşlardır. Her şeyi biliyorum havasını bırakmışlardır.

Bir durum tespiti amacıyla yapılan ön test, diyebileceğimiz bu anket bize göstermiştir ki, üniversite öğrencileri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin üniversitelerde okutulmasını, büyük bir çoğunlukla istemektedir. Dersin iyi vatandaş ve Atatürkçü bir gençlik yetiştirmedeki, tarihin bilinmeden geleceğin bilinemeyeceği konusundaki, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti tarihini öğretmedeki yeri ve önemini gerekçe olarak göstermişlerdir.

Küçük bir grup okutulmasına karşı çıkarken, bir kısım öğrenci de kararsız kalmışlardır. Karşı çıkanlar, üniversitede branşlaşmanın daha önemli olduğu konusuna vurgu yapmışlardır.

Toplumun bütün kesimlerinde olduğu gibi ders dışı kitap okuma konusundaki sorun, açıkça ortaya çıkmıştır. Kaldı ki üniversite gençliği, toplumun bütün kesimlerinden farklı olması gerekmektedir. Bu ülkenin aydını, yöneticisi ve karar mekanizmasında yer alacak olanların ufukları çok ilerilere dönük olmalıdır.

Öğrenciler, bilgi birikimlerinin yeterli olup olmaması konusunda tam bir karar verememektedir. Çünkü sonuçlar birbirine yakın çıkmıştır. Anketin birinci sınıfları ikinci yarıyılında uygulanmış olması, birikimlerinin artık şekillenmeye başlaması demektir. Ancak öğrenciler, birikimlerinin kaynağı olarak dersleri göstererek ve dersin okutulmasını isteyerek, dersle ilgili kararları ile bilgi birikimleri arasında doğru ve tutarlı bir bağlantı olduğunu göstermişlerdir. Yani üniversite öğrencilerinin kararları ile bilgi birikimleri arasında bir tutarlılık saptanmıştır.

Öğrenciler, üniversite yönetimlerinin ve karar mekanizmalarının, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerine gereken önemi verdiklerine inanmaktadır. Sadece, bazı üniversitelerde derslerin bir kaç bölüm bir arada işlenişine dikkat çekmektedirler. Her hangi bir derse verilen önemin verilmesi beklenmektedir. Çünkü bu ders, yukarıda sayılan diğer özelliklerinin ve gerekçelerin yanında bir rejim ve ideoloji dersidir. Anayasa ve 2547 Sayılı Kanun bunu emretmektedir.

1982'den sonra Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersleri ile ilgili tartışılan konulardan birisi de, dersi verecek olan öğretim elemanlarının niteliği konusuydu. Anket gösteriyor ki, dersi veren öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu öğretim üyesi durumundadır. Yani başlangıçtaki sorunlar, bugün artık aşılmış gibidir. Öğrenciler de, ders öğretim elemanlarının yeterliliğinde kuşku duymamaktadır.

Ayrıca öğretim elemanlarının derslerin gereken önemi ve değeri de verdiğini düşünmektedirler. Bir istekleri vardır. O da, dersin işleniş yöntemi ve stratejilerinin değiştirilmesidir. Yani dersin işlenişinden memnun görülmemektedirler.

Bütün bunlardan sonra ne söylenebilir ve ne önerilebilir?

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin okutulup okutulmaması tartışılmamalıdır. Bu dersi öğrenciler de istediğine göre, kesinlikle okutulmalıdır. Ancak öğrencilerin isteyerek girdikleri, daha çok ilgi duydukları ve bilgi birikimlerinin daha iyi olduğu bir ders olabilmesi için yapılması gereken ilk iş, ders işleme yöntemini, derste kullanılan teknik ve stratejileri değiştirmektir.

Bu amaçla; 14 haftalık birinci ve 14 haftalık ikinci dönem için, yani toplam 28 hafta için, 20 haftalık CD hazırlanmalıdır. Bu CD'ler hazırlanırken TRT'nin ve gazetelerin arşivlerinden yararlanılmalı, fotoğraflar, haritalar, krokiler kullanılmalı, güzel bir seslendirme yapılmalıdır. Her bir CD 45 dakikalık olmalı, birinci derslerde, bu CD seyredilmeli, ikinci derslerde, seyredilenler üzerine yorumlar getirilmeli, öğrencilerle birlikte tartışılmalı ve öğretim elemanının değerlendirmesi ile ders son bulmalıdır.

Hazırlanacak materyalin konularını ve içeriğini Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi alanının uzmanlarından oluşacak bir bilim kurulunun belirlemesi en akılcı yoldur. Ancak konu ve içeriğin hazırlanması sırasında, alan uzmanı üç öğretim üyesi, bilişimin eğitimde kullanılması konusunda uzman iki öğretim elemanı, bir ekonomi ve bir sosyoloji öğretim üyesi ya da eğitim felsefecisinden meydana gelen bir komisyonun görev yapması uygun olabilir. Doğal olarak, bunlar tartışılarak şekillendirilecektir.

Ayrıca her dönem için, öğrencilerin aktif katılacağı seminer ve paneler plânlanabilir. Ya da çevredeki bir sempozyum, panel veya konferansa katılım sağlanabilir.

Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasına yardımcı olmak, Türkiye tarihinin en ilgi çekici ve yoğun olayların yaşandığı döneme öğrencileri yakınlaştırmak ve merak uyandırmak için, her dönem alanla ilgili olup okuması kolay olabilecek anı ve roman türünde eserler, her öğrenci için ayrı ayrı olacak şekilde ve ikinci derslerin 10 dakikalık bir diliminde sunulmak üzere verilebilir. Yapılan bu tür çalışmalar, önemli ölçüde puan katkısı ile değerlendirilerek, ders, sadece not çerçevesi görülmeğe çıkarılabilir.

Teknolojinin bu kadar ilerlediği bir dönemde, hâla anlatıma dayalı ve öğrenciler kendilerini, o zamanda içinde yaşanan koşulları algılayabilmeleri için hayallerini zorlamanın anlamı olmasa gerekir. Algılayabilmeleri için daha canlı ve hareketli görüntülere gereksinim duyulmaktadır. İnsanların; duyduklarının %10'unu, hem duyup, hem de gördüklerinin %20'sini, tartıştıklarının %40'unu, kendi katılım ve deneyinin %80'nini ve başkalarına öğrettiklerinin %90'unu öğrenip hatırlayabildiklerini²⁷ göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi'nin işlenişinde bilgisayar, sinevizyon, belgeseller ve kısacası teknolojik bütün araçlar kullanılmalıdır. Öğrenciler dersin bir parçası haline getirilmeli, tartışmalar uzman ellerde iyi bir şekilde yönlendirilmeli, öğrencilerin konu ve sunu hazırlamasını sağlayarak dersin içinde olmaları sağlanmalı, sunuları notlandırılarak sınavların iticiliği ortadan kaldırılmalıdır.

Amaç; çağın ihtiyaç duyduğu ve çağdaş değerleri benimsemiş, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Atatürk'ün istediği, gelişme ve yeniliğe açık, ayakları üzerinde durabilen, soru sorabilen ve cevap verebilen, zaman ve mekan içindeki konumunu belirleyebilen, kendi kararını kendi verebilen, kendine ve başkalarına saygı ve sevgi duyabilen, kendiyi ve insanlıkla barışık, merak edip araştıran, araştırmadan hiçbir şeye inanmayan, çevreye duyarlı ve insan haklarına saygılı, silahlanmaya karşı ve barışçı, aklını ve bilimi rehber olarak kullanan insanlar yetiştirmektir.

---

27 YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi, Kaynak üniteler, Deneme Basımı, Ankara 1996, s.3.3-3.6

Ek-1

AÇIKLAMA:

Bu anket, bir durum tespiti amacıyla hazırlanmıştır. Katılımcıların gönül rahatlığı ve bütün içtenlikleri ile hareket etmeleri, araştırmadan sağlıklı sonuçlar elde etmemizi sağlayacaktır. Elde edilen sonuçların, her hangi bir grup veya kimse aleyhine ve bilimsel yaklaşımların dışında hiçbir şekilde kullanılmayacağı konusunda söz veririm.

Yrd. Doç. Dr. Nurettin GÜLMEZ

ANKET

1-Eğitim ve öğretim gördüğünüz alan, aşağıdakilerden hangisi içinde yer alabilir?

- Öğretmenlik
- Fen bilimleri
- Sosyal bilimler
- Sağlık bilimleri
- Yükseköğretim

2-Üniversitelerde zorunlu ders olarak okutulan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin gerekli olup olmadığı konusundaki düşüncenizi, aşağıdakilerden hangisi ile ifade edebilirsiniz?

- Evet
- Mutlaka okutulmalı
- Fikrim yok
- Hayır
- Kesinlikle okutulmamalı

3-Kararınız "olumlu" olarak nitelendirilebilir ise, nedeni aşağıdakilerden hangisi içinde yer alabilir?

- Atatürk'ü ve Türkiye Cumhuriyeti tarihini en iyi şekilde öğrenmek
- İyi vatandaş ve Atatürkçü bir gençliğin yetiştirilmesinde, böyle bir derse gereksinim olduğu için
- İlk ve ortaöğretim kurumlarında bu ders gerektiği gibi verilemediği için
- Tarihini bilmeyenin geleceğini bilemeyeceği için
- Zaman ve yer içindeki konumumuzu belirlememize yardımcı olduğu için

4-Kararınız "olumsuz" olarak nitelendirilebilir ise, nedeni aşağıdakilerden hangisi içinde yer alabilir?

- Doğduğumuzdan beri bu dersi görüyoruz
- Konuyla ilgili bilgi birikimimiz yeterlidir

- Fazla tekrar, kendi tarihimizden ve Atatürk'ten soğuttuğu düşüncesindeyim
- Yükseköğretimde, bölüm derslerinin daha fazla önem taşıması ve kredi saatinin daha fazla olması gerektiği için
- Yakın tarihimiz ile ilgili verilen bilgilerin doğruluğundan kuşku duyuyorum

5-Kararınız "kararsızlık" olarak nitelendirilebilir ise, nedeni aşağıdakilerden hangisi içinde yer alabilir?

- Her hangi bir fikrim yok
- Okutulup okutulmaması arasında bir fark göremiyorum
- Dersin öğretim elemanına göre, yararlı ya da yararlı değil
- Bölüm dersleriyle hiçbir ilgi kuramıyorum
- Derse girmeden de dersi geçebiliyoruz ve yeni bir şey öğrenemiyoruz

6-Bugüne kadar, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ile doğrudan ilgili olan, ders kitapları dışında, kitap ya da makale okudunuz mu?

- Okumadım
- Bir tane okudum
- İki tane okudum
- Üç tane okudum
- Dört ve daha fazla okudum

7- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ile ilgili olarak okuduğunuz kitap ve makalelerin adlarını, aşağıya yazar mısınız?

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

8-Özel kütüphanenizde, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ile ilgili kitap ve dergi var mı?

- Hiç yok
- Ders kitapları var
- 1-2 tane var
- 3-4 tane var
- 5 ve daha fazla var

9-Atatürk'ün ya da silah arkadaşlarının yazdığı kitaplardan adını bildiklerinizi yazar mısınız?

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

10-Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili bilgilerinizin kaynağını, aşağıdakilerden hangisi oluşturmaktadır?

- Derslerde, önemli gün ve haftalarda anlatılanlar
- Radyo ve televizyon programları
- Konferans, panel ve sempozyumlar
- Aile içi ve çevremde konuşulanlar
- Okuduğum kitap ve makaleler

11-Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkındaki bilgi düzeyinizin yeterli olup olmadığı konusundaki düşünceni, aşağıdakilerden hangisi ifade edebilir?

- Çok yetersiz
- Yetersiz
- Fikrim yok
- Yeterli
- Çok yeterli

12-Üniversitelerde, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerine gereken önemin verilip verilmediği konusundaki düşünceni, aşağıdakilerden hangisi yansıtmaktadır?

- Çok yetersiz
- Yetersiz
- Fikrim yok
- Yeterli
- Çok yeterli

13-Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerini, bir kaç bölüm birlikte mi alıyorsunuz, yoksa tek bölüm halinde mi alıyorsunuz?

- Bir kaç bölüm birlikte
- Tek bölüm halinde

14- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinize giren öğretim elemanının kariyeri, aşağıdakilerden hangisidir?

- Profesör
- Doçent

- Yardımcı doçent
- Öğretim Görevlisi
- Okutman

15- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinde devam alınıyor mu?

- Devam alınıyor
- Ara sıra alınıyor
- Fikrim yok
- Devamın gerekli olduğuna inanmıyorum
- Devam alınmıyor

16-Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinde, ders kitabı dışında her hangi bir araç gereç kullanılıyor mu?

- Kullanılıyor
- Ara sıra kullanılıyor
- Fikrim yok
- Kullanılmıyor
- Kullanılması gerekmiyor

17- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerine giren öğretim elemanları hakkındaki düşünceni, aşağıdakilerden hangisi yansıtmaktadır?

- Çok yeterli
- Yeterli
- Fikrim yok
- Yetersiz
- Çok yeterli

18- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinin işleniş şekli hakkında, aşağıdakilerden hangisini önerirsiniz?

- Seminer, konferans, panel ve sempozyum biçimindeki etkinlikleri
- Derslerde, daha fazla teknolojik araç gereç kullanılmasını
- Geçme, kalma ve sınavın olmadığı bir tartışma ortamında derslerin işlenmesini
- Yukarıdakilerin hepsini içeren bir yöntem kullanılmasını
- Fikrim yok

Ek-2

Frequency Table

S.03_2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2,00	21	1,9	38,2	38,2
	3,00	10	,9	18,2	56,4
	4,00	12	1,1	21,8	78,2
	5,00	12	1,1	21,8	100,0
	Total	55	5,1	100,0	
Missing	System	1029	94,9		
Total		1084	100,0		

S.04_2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2,00	1	,1	9,1	9,1
	3,00	1	,1	9,1	18,2
	4,00	5	,5	45,5	63,6
	5,00	4	,4	36,4	100,0
	Total	11	1,0	100,0	
Missing	System	1073	99,0		
Total		1084	100,0		

S.10_2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2,00	87	8,0	39,2	39,2
	3,00	18	1,7	8,1	47,3
	4,00	36	3,3	16,2	63,5
	5,00	81	7,5	36,5	100,0
	Total	222	20,5	100,0	
Missing	System	862	79,5		
Total		1084	100,0		

S.10_3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3,00	9	,8	10,7	10,7
	4,00	20	1,8	23,8	34,5
	5,00	55	5,1	65,5	100,0
	Total	84	7,7	100,0	
Missing	System	1000	92,3		
Total		1084	100,0		

S.15_2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	1	,1	2,3	2,3
	3,00	1	,1	2,3	4,7
	4,00	41	3,8	95,3	100,0
	Total	43	4,0	100,0	
Missing	System	1041	96,0		
Total		1084	100,0		

S.18_2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	1	,1	2,9	2,9
	2,00	3	,3	8,8	11,8
	3,00	22	2,0	64,7	76,5
	4,00	7	,6	20,6	97,1
	5,00	1	,1	2,9	100,0
	Total	34	3,1	100,0	
Missing	System	1050	96,9		
Total		1084	100,0		

S.07_1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		852	78,6	78,6	78,6
	Ata. İlkeleri ve Önemi	1	,1	,1	78,7
	Ata. Olmasa	1	,1	,1	78,8
	Atatürkçülük	1	,1	,1	78,9
	Nurbanu	1	,1	,1	79,0
	Nutuk	228	21,0	21,0	100,0
	Total	1084	100,0	100,0	

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ DERSİNE BAKIŞI 1081

8.07_2

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	848	78,2	78,2	78,2
20 YY Siyasi Tarihimiz	1	,1	,1	78,3
Anadolu İhtilali	1	,1	,1	78,4
Ata. Düşünce Sistemi	1	,1	,1	78,5
Ata. Hayatı İlkeleri ve İn	1	,1	,1	78,6
Ata. İle bir Ömür	1	,1	,1	78,7
Ata. Liderlik Sırları	1	,1	,1	78,8
Ata. Saldırmanın	1	,1	,1	78,9
Dayanılmaz Hafifliği	1	,1	,1	79,0
Ata. Ve Atatürkçülük	1	,1	,1	79,1
Ata. Ve Çağdaşlık	1	,1	,1	79,2
Ata. Ve İnkılaplar	1	,1	,1	79,2
Ata. Ve Silah Akadaşları	1	,1	,1	79,2
Atatürk	5	,5	,5	79,7
Atatürk Devrimleri	1	,1	,1	79,8
Atatürk İlkeleri ve İnkılap	17	1,8	1,8	81,4
Tarihi	1	,1	,1	81,5
Atatürk ve Anıları	1	,1	,1	81,5
Atatürk ve Atatürkçü	1	,1	,1	81,5
Düşünce	1	,1	,1	81,5
Atatürk ve Bir	1	,1	,1	81,6
Çağdaşlaşma Modeli	1	,1	,1	81,6
Atatürk ve Cumhuriyet	1	,1	,1	81,7
Atatürk ve Din	1	,1	,1	81,8
Atatürk ve Günümüz	1	,1	,1	81,8
Liderleri	1	,1	,1	81,9
Atatürk ve İnkılap	1	,1	,1	82,0
Atatürk ve TC tarihi	1	,1	,1	82,1
Atatürk Yaşadı mı	1	,1	,1	82,2
Atatürkçü Düşünce	5	,5	,5	82,7
Atatürkçülüğün Esasları	1	,1	,1	82,7
Atatürkçülük	5	,5	,5	83,2
Atatürkçülük ve	2	,2	,2	83,4
Modernleşme	1	,1	,1	83,5
Atatürk Anlamak	1	,1	,1	83,5
Atatürkün Düşünceleri ve	1	,1	,1	83,6
Tasarıları	1	,1	,1	83,6
Atatürkün Fikir ve	1	,1	,1	83,7
Düşünceleri	1	,1	,1	83,7
Atatürkün Hayatı	3	,3	,3	83,9
Atatürkün Hayatı ve Üstü	1	,1	,1	84,0
Kişiliği	1	,1	,1	84,1
Atatürkün İleri	1	,1	,1	84,1
Örüşlülüğü	1	,1	,1	84,1
Atatürkün ilke ve	1	,1	,1	84,2
İnkılapları	1	,1	,1	84,2

Atatürkün Siyasi Görüşleri	1	.1	.1	84,3
Atatürkün Sofrası	1	.1	.1	84,4
Atatürkün Tarih Anlayışı	1	.1	.1	84,5
Ateşten Gömlek	3	.3	.3	84,8
Babam Abdülhamid	1	.1	.1	84,9
Babamız Atatürk	1	.1	.1	85,0
Bilinmeyen Tarihimiz	1	.1	.1	85,1
Bir Milletin Yeniden Doğuşu	1	.1	.1	85,1
Bozkurt	4	.4	.4	85,5
Büyük Adam Ata.	1	.1	.1	85,6
Celal Bayar	1	.1	.1	85,7
Cumhuriyet Dönemi Tarih Tarihi	1	.1	.1	85,8
Çağdaş Türkiye	3	.3	.3	86,1
Çamıcanın Üç Gülü	1	.1	.1	86,2
Çankaya	1	.1	.1	86,3
Çekes Ethemin Anıları	2	.2	.2	86,4
Çekes Ethem	1	.1	.1	86,5
Çekes Ethem Olayı	1	.1	.1	86,6
Çimge Kalesi	1	.1	.1	86,7
Devletçilik	1	.1	.1	86,8
Devrimlerimiz	1	.1	.1	86,8
Enver Paşa	1	.1	.1	87,0
Fatih Sultan Mehmet Kimdir	1	.1	.1	87,1
Fikirler ve Eylemler	1	.1	.1	87,2
Fıkralarıyla Atatürk	1	.1	.1	87,3
Garip Bir Tarih	1	.1	.1	87,4
Gazi İfe Latife	1	.1	.1	87,5
Gazi Paşaya Sulkast	1	.1	.1	87,5
Gazi ve Fikriye	1	.1	.1	87,6
Gazi ve Latife	3	.3	.3	87,9
Gazinin Hayatı	1	.1	.1	88,0
Geçmiş Bilmek	1	.1	.1	88,1
Gölgelikler	1	.1	.1	88,2

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP 1083
TARİHİ DERSİNE BAKIŞI

Günümüzde Laiklik	1	.1	.1	88,3
Hatıralar	1	.1	.1	88,4
İhtilaller ve Darbeler	1	.1	.1	88,5
İnkılap Deseri	2	.2	.2	88,7
İsmet İnönü'nün Hatıraları	2	.2	.2	88,8
İstiklal Harbinin Esasları	1	.1	.1	88,9
Kazım Karabekir Anlatıyor	1	.1	.1	89,0
Kemalizm	1	.1	.1	89,1
Kurtuluş	1	.1	.1	89,2
Kurtuluş Savaşı ve Atatürk	1	.1	.1	89,3
Kurtuluş Savaşı ve Çanakkale Zaferi	1	.1	.1	89,4
Kuvayı Milliye Ve Atatürk	1	.1	.1	89,5
Küçük Ağa	2	.2	.2	89,7
Millî Mücadelede Batı Cephesi	1	.1	.1	89,8
Millî Mücadele	1	.1	.1	89,9
Millî Mücadelenin Önü	1	.1	.1	89,9
Modern Türkiye'nin Oluşumu	1	.1	.1	90,0
Nutuk	1	.1	.1	90,1
Osmanlı İdarisi	1	.1	.1	90,2
Paşaların Kavgası	1	.1	.1	90,3
Safiye Sultan	1	.1	.1	90,4
Sarı Gelin	1	.1	.1	90,5
Sarı Zevbek	49	4,5	4,5	90,0

S.07_3

Valid	Frekans	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	1000	90,4	90,4	90,4
2000 yıllarda Atatırırırır	2	2	2	90,6
21. YY ve Atatırır	1	,1	,1	90,7
Ankara Atatırır	1	,1	,1	90,8
Anadolı Avrupa Atatırır	1	,1	,1	90,9
Ata. Habra Değil	1	,1	,1	93,0
Ata. Hayatı	1	,1	,1	93,1
Atatırır	3	3	3	93,4
Atatırır ve Tırırır	1	,1	,1	93,5
Atatırır Dırırır	2	2	2	93,6
Atatırırır	1	,1	,1	93,7
Atatırırır ve Moderatör	2	2	2	93,9
Atatırırır Anılar	1	,1	,1	94,0
Atatırırır Bırcırır Gırcır	1	,1	,1	94,1
Atatırırır Hayatı	3	3	3	94,4
Atatırırır İne ve İnkırcır	1	,1	,1	94,5
Ateş ve Görme	1	,1	,1	94,6
Babamız Atatırır	1	,1	,1	94,6
Beş ve Yırcırır	1	,1	,1	94,7
Bilimeye Tırırırır	1	,1	,1	94,8
Bilimeye Öyü	1	,1	,1	94,9
Bırcırır	1	,1	,1	95,0
Bırcırır Bırcırır Dırırır Değil	1	,1	,1	95,1
Cumhurbaşket	1	,1	,1	95,2
Cumhurbaşket ve Ata.	1	,1	,1	95,3
Çatırırırır Destanı	1	,1	,1	95,4
Çatırırırır Geçirir	1	,1	,1	95,5
Çatırırır	1	,1	,1	95,6
Fırırır	1	,1	,1	95,7
Gaz ve Fırırır	3	3	3	95,9
Gelirir	2	2	2	96,1
Geometri Kitabı	1	,1	,1	96,2
Hacı Atatırır	1	,1	,1	96,3
İkinci Adım	1	,1	,1	96,4
İnkırcır Tarihi	1	,1	,1	96,5

İrtica'nın Ayak Sesleri	1	,1	,1	96,5
İktisal Harabeye	1	,1	,1	96,7
Kemalizm	1	,1	,1	96,8
Kurtuluş	1	,1	,1	96,9
Kurtuluş Savaşındaki	1	,1	,1	97,0
Sonra Atatürk	1	,1	,1	97,0
Kurtuluş Tarihi	1	,1	,1	97,1
Kuvayı Milliye	1	,1	,1	97,1
Lahikeli Türklerdeki Yerli	1	,1	,1	97,2
Lahikeli	1	,1	,1	97,3
Makûle ve Atatürk	1	,1	,1	97,4
Mayımlı	1	,1	,1	97,5
Misrînin Kemalist Hayatı	1	,1	,1	97,6
Sarı Zeybek	5	,5	,5	98,1
Sarıhamiş	2	,2	,2	98,2
Tarih Çizgi	1	,1	,1	98,3
Tek Adam	3	,3	,3	98,6
Temellerin Derinleşmesi	1	,1	,1	98,7
Toplum ve Tarih	1	,1	,1	98,8
Tüm Yönleriyle Atatürk	1	,1	,1	98,9
Türk Devrim Tarihi	3	,3	,3	99,2
Türk Devrimine Sonrası	1	,1	,1	99,3
Türk İnkılap Tarihi	2	,2	,2	99,4
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi	1	,1	,1	99,5
Türkiye'de Atatürk İnkılabı	1	,1	,1	99,6
Ulu Önder Atatürk	1	,1	,1	99,7
Yaban	1	,1	,1	99,8
Yakın Tarih	1	,1	,1	99,9
Yunan Mezallımları	1	,1	,1	100,0
Total	1084	100,0	100,0	

S.09_1

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	737	68,0	68,0	68,0
Nutuk	347	32,0	32,0	100,0
Total	1084	100,0	100,0	

8.09_2

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	916	84,5	84,5	84,5
Canı Zehrek	1	,1	,1	84,6
Öbylev	1	,1	,1	84,7
10. Yıl Bulku	1	,1	,1	84,8
Anı Defteri	1	,1	,1	84,9
Als. Hayatı ve Anıları	1	,1	,1	85,0
Als. ve Öykünce	1	,1	,1	85,1
Atanın Gençliğe Mîlâleti	1	,1	,1	85,1
Atanın Güney Hatıraları	1	,1	,1	85,2
Atakök	1	,1	,1	85,3
Atakök ile Öbylevi	1	,1	,1	85,4
Atakökün Gortası	1	,1	,1	85,5
Atakök ve Kızıral	1	,1	,1	85,6
Ataköncüce	1	,1	,1	85,7
Atakönlü 1000 Gün	1	,1	,1	85,8
Atakönlü Ötedim	1	,1	,1	85,9
Atakönlü Asımlık Hatıraları	1	,1	,1	86,0
Atakönlü Halıra Defteri	4	,4	,4	86,3
Akizlen Gömlek	5	,5	,5	86,8
Ben de Yazdım	1	,1	,1	86,9
Ben de Yazdım	1	,1	,1	87,0
Celal Kitabı	3	,3	,3	87,3
Celal Bayat	1	,1	,1	87,4
Çantaya	1	,1	,1	87,5
Çekir. Ehemlin Hayatı	1	,1	,1	87,5
Emeklî Meseleri	1	,1	,1	87,6
Emeklî Sorusu	1	,1	,1	87,7
Fıkrya	1	,1	,1	87,8
Gelecek	1	,1	,1	87,9
Geomet	3	,3	,3	88,2
Geomet Ders Kitabı	1	,1	,1	88,3
Geomet Kitabı	6	,6	,6	88,8
Günay Dîl Teorisi	1	,1	,1	88,9
Halıralar	2	,2	,2	89,1
I. İnönü'nün Hatıraları	1	,1	,1	89,2
I. İnönü'nün Anıları	1	,1	,1	89,3
Mırdı Adem	2	,2	,2	89,5
İsmet İnönü	1	,1	,1	89,6

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP
TARİHİ DERSİNE BAKIŞI

1087

İsmet İnönü Halközlük	1	.1	.1	89,7
İsmet İnönü Halközlük	1	.1	.1	89,8
İsmet İnönü'nün Halközlükleri	10	.9	.9	90,7
İsmet Paşa	1	.1	.1	90,8
İktisadiyatı Okul Harp	2	2	2	91,0
İktisadiyatı Okul Harp	1	.1	.1	91,1
İktisadiyatı Okul Harp	3	.3	.3	91,3
İktisadiyatı Okul Harp	1	.1	.1	91,4
İktisadiyatı Okul Harp	1	.1	.1	91,5
Kazım Karabekir	2	.2	.2	91,7
Kazım Karabekir Anlatıyor	1	.1	.1	91,8
Kazım Karabekir'in Anıları	6	.6	.6	92,3
Kazım Karabekir'in Halközlükleri	11	1,0	1,0	93,4
Kılıç Ali Halközlükleri	1	.1	.1	93,5
Maslemalik Kışkırtıcı	1	.1	.1	93,5
Maslemalik Kışkırtıcı	22	.2	.2	93,7
Medeni Bilgiler	23	2,5	2,5	96,2
Ormancu ve Bulut	2	.2	.2	96,4
Pazar Ortak	1	.1	.1	96,5
Sarı Çaybek	5	.5	.5	97,0
Sırt Akademi'nin Akademi	2	.2	.2	97,1
Sırt Akademi'nin Akademi	4	.4	.4	97,5
Sırt Akademi	4	.4	.4	97,8
Sırt Akademi'nin Akademi	1	.1	.1	98,0
Tek Adam	6	.6	.6	98,5
TÜRKİYE TARİHİ	1	.1	.1	98,6
TÜRKİYE TARİHİ	2	.2	.2	98,8
Yeni Halközlük	1	.1	.1	98,9
Yeni Halközlük	1	.1	.1	98,9
Yeni Halközlük	2	.2	.2	99,1
Yeni Halközlük	1	.1	.1	99,2
Zabıt ve Halközlük	1	.1	.1	99,3
Zabıt ve Halközlük	2	.2	.2	99,4
Zabıt ve Halközlük	6	.6	.6	100,0
Toplam	1084	100,0	100,0	

S.09_3

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1024	94,5	94,5	94,5
Atatürk	1	,1	,1	94,6
Atatürkün Hatıra Defteri	1	,1	,1	94,6
Atatürkün Hayatı	1	,1	,1	94,7
Ateşten Gömlek	1	,1	,1	94,8
Cumali Ordugahı	2	,2	,2	95,0
Çankaya	4	,4	,4	95,4
Çocuklarımız	2	,2	,2	95,6
Fen Bilimleri Kitabı	1	,1	,1	95,7
Geometri Kitabı	18	1,7	1,7	97,3
Hatıralar	1	,1	,1	97,4
İhtilalin Mantiği	1	,1	,1	97,5
İkinci Adam	2	,2	,2	97,7
İkinci Adam İnönü	1	,1	,1	97,8
İlkokul Matematik Kitabı	1	,1	,1	97,9
İsmet İnönü	1	,1	,1	98,0
İsmet İnönünün Hatıraları	1	,1	,1	98,1
İstiklal Harbimiz	1	,1	,1	98,2
Kadın Hakları	1	,1	,1	98,2
Kazım Karabekirin Anıları	1	,1	,1	98,3
Kazım Karabekir Paşa	1	,1	,1	98,4
Kazım Karabekirin Notları	1	,1	,1	98,5
Kurtuluş	1	,1	,1	98,6
Matematik	1	,1	,1	98,7
Sınıf Arkadaşım Ata.	2	,2	,2	98,9
Sınıf Arkadaşım Atatürk	1	,1	,1	99,0
Siyasi Hatıralar	1	,1	,1	99,1
Tek Adam	2	,2	,2	99,3
Üç Devirde Bir Adam	1	,1	,1	99,4
Vatandaş için Medeni Bilgiler	1	,1	,1	99,4
Vatandaşlar için Medeni Bilgi	6	,6	,6	100,0
Total	1084	100,0	100,0	